

emcdda.europa.eu

Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centro direktoriaus Wolfgang Götz

PRANEŠIMAS

*2008 m. metinės ataskaitos „Narkotikų problema Europoje“
pristatymo proga*

Draudžiama skelbti iki 2008 11 06 10.00 val. Vidurio Europos laiku

Siekiant faktais pagrįstų, produktyvių ir racionalių diskusijų narkomanijos klausimu, būtina objektyviai išanalizuoti šiuo metu turimas žinias apie narkomanijos padėtį. Tokia analizė reikalinga tam, kad nuomonės būtų grindžiamos faktais ir sunkius politinius sprendimus priimančias asmenys galėtų aiškiai suvokti galimus sprendimus ir tai, kokios naudos jie gali atnešti. Būtent toks yra loginis mūsų *2008 m. metinės ataskaitos „Narkotikų problema Europoje“*, kurią didžiojoje Europos taryboje šandien pristatyti Briuselyje, pagrindas.

Praėjusieji metai buvo išties išskirtiniai — pirmą kartą Europoje ir pasaulyje buvo vertinamas ligšiolinis kovos su narkotikais strategijų veiksmingumas ir sprendžiama, kokias kryptis rinktis ateityje. Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centras (EMCDDA) aktyviai dalyvavo diskusijose abiem lygiais. Jis teikė techninę pagalbą Europos Komisijai, kuri vertino esamą ES kovos su narkotikais veiksmų planą (2005–08 m.), taip pat padėjo įvertinti pažangą, pasiektą įgyvendinant 1998 m. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos neeilinės sesijos (UNGASS) apibrėžtus kovos su narkomanija tikslus ⁽¹⁾.

Malonu pastebėti, kad pagal tarptautinius standartus Europa šiuo metu išsiskiria kaip viena iš tų pasaulio vietų, kur stebėsenos galimybės išvystytos geriausiai. Sieksime ir toliau tobulinti turimų duomenų kokybę ir aktualumą, kad galėtume geriau informuoti politinius sprendimus priimančias ir praktinę šios srities veiklą vykdančias institucijas visoje ES.

Šiandieninė ataskaita rodo, kad nors žvelgiant iš istorinės perspektyvos narkotikų vartojimo lygis išlieka labai aukštas, susidaro įspūdis, jog įžengiame į stabilesnį etapą. Apskritai, pagal daugumą vartojimo formų esminio vartojimo augimo nematome, o kai kuriose srityse pastebimos ir mažėjimo tendencijos. Pavyzdžiui, amfetamino ir ekstazio vartojimo rodikliai parodo vartojimo lygio nusistovėjimą ar net mažėjimą. Naujausi kanapių vartojimo duomenys byloja, kad kai kuriose šalyse šių narkotikų vartojimo lygis tarp jaunų žmonių nusistovėjo ar net sumažėjo.

Gydymo prieinamumo, nors vis dar nepakankamo, rodikliai Europoje gerėja; o tam tikrose šalyse pasiekta tiek, kad didžioji dalis heroino vartotojų, anuomet laikytų nežinoma populiacija, dabar palaiko ryšius su vieno ar kito pobūdžio tarnybomis. Nors neseniai ŽIV infekcija tarp švirkščiamuosius narkotikus vartojančių narkomanų buvo daugiausia nerimo keliantis diskusijų apie kovą su narkomanija klausimas, naujų su narkomanija susijusių infekcijų procentas sumažėjo ir tebemažėja.

Taip pat matome, kad visoje Europoje stiprėja ES valstybių narių sanglauda sprendžiant šios srities problemas. Šiuo metu 26 ES valstybės narės, taip pat Kroatija, Turkija ir Norvegija, jau yra patvirtinusios nacionalinę kovos su narkotikais politiką apibrėžiančius dokumentus (palyginti su 10 valstybių 1995 m.), kurių struktūra atitinka ES kovos su narkomanija veiksmų planą. Praėjusieji metai taip pat buvo išskirtiniai nacionalinės politikos srityje — maždaug

pusė (13) ES valstybių narių peržiūrėjo arba perrašė savo nacionalinius kovos su narkomanija strateginius dokumentus.

Svarbu pripažinti šių teigiamų pokyčių svarbą, tačiau neturėtume pamiršti, kad dėl dinamiško narkomanijos problemos pobūdžio narkomanija yra nuolatinį susirūpinimą ir naujus iššūkius kelianti problema. Šiandien garsiai kalbama apie įspėjamuosius požymius dėl heroino, vis augantį kokaino vartojimą, didelį hepatito C viruso (HCV) paplitimą tarp švirkščiamųjų narkotikų vartotojų, didelį su narkotikais susijusį mirštamumą ir vis dažniau pasirodančius pranešimus apie preparatų naudojimo neteisėtiems tikslams ir neteisėtos sintetinių opioidų, pvz., fentanilio, gamybos atvejus. Be to, ataskaitoje nurodyta, kad per penkerius metus (2001–06 m.) ES valstybėse narėse vidutiniškai 36 % išaugo su narkotikais susijusio nusikalstamumo apimtys. Kartu su *Metinė ataskaita* paskelbtoje apžvalgoje ⁽²⁾ ypač didelis dėmesys skiriamas galimiems su narkotikų vartojimu susijusiems pavojams, kurie kyla jauniems, labiausiai pažeidžiamiems asmenims.

Paminėjęs šiuos rūpesčius norėčiau pereiti prie Europos kovos su narkomanija sąnaudų klausimo — pagrindinės tebevykstančios politinės diskusijos temos, kuri analizuojama įvairiose šiandien mūsų pateiktos ataskaitos dalyse ⁽³⁾. Pastaruosius 12 mėnesių EMCDDA siekė parengti ir išbandyti bendras priemones, kurios padėtų rinkti duomenis apie visų ES šalių išlaidas kovai su narkomanija. Nors šis darbas dar tik pradėtas, pagal pirmuosius mūsų apskaičiavimus valstybės išlaidos kovai su narkomanija ES piliečiui vidutiniškai kainuoja maždaug 60 EUR per metus.

Dar sunkiau yra skaičiais įvertinti narkotikų vartojimo keliamą žalą: tragiškus mirties atvejus, su narkotikais susijusius nusikaltimus, neigiamą poveikį bendruomenėms, kuriose narkotikai gaminami ar pardavinėjami, ir tai, koku mastu prekyba narkotikais pakenkia šalių, kuriose narkotikai gaminami ar pervežami, socialinei plėtrai ir politiniam stabilumui. Tereikia prisiminti didžiules problemas, kurias sukėlė kokaino gabenimas per Vakarų Afriką, kad suvoktume, kokią visuotinę žalą gali kelti narkotikų paplitimo problema.

Galiausiai šiandien norėtume pažvelgti į tai, kaip visose Europos šalyse vykdomi tyrimai narkomanijos srityje. Tokie tyrimai padeda rinkti informaciją, kuri yra labai svarbi siekiant apibrėžti ir suprasti neteisėto narkotikų paplitimo poveikį. Neseniai paskelbtame EMCDDA pranešime šia tema ⁽⁴⁾ pateikiama tyrimų narkomanijos srityje organizavimo apžvalga. Studijoje, kurią greitai paskelbs Europos Komisija, bus pateiktos rekomendacijos, kaip galima panaikinti žinių spragas ir gerinti tyrėjų bendradarbiavimą Europoje.

Praėjusieji metai veikiausiai bus įvertinti kaip itin svarbūs tarptautinės narkotikų ir narkomanijos kontrolės politikos istorijoje. Europa rengiasi naujam ES kovos su narkomanija veiksmų planui (2009–2012 m.), žinodama, kad susitarimas, kuria linkme eiti, yra stiprus kaip niekad ir kad ateities iššūkiai suvokiami daug aiškiau.

Pastabos:

⁽¹⁾ 10 metų pažangos apžvalgą JT Narkotinių medžiagų komisija (CND) paskelbė 2008 m kovo mėnesį.

⁽²⁾ Žr. pasirinktų temų leidinį: *Drugs and vulnerable groups of young people*, 2008 11 6, adresu: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/selected-issues>.

⁽³⁾ Taip pat žr. pasirinktų temų leidinį: *Towards a better understanding of drug-related public expenditure in Europe*, 2008 m. liepos mėn., adresu: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/selected-issues>

⁽⁴⁾ Taip pat žr. pasirinktų temų leidinį: *National drug-related research in Europe*, 2008 m. rugsėjo–spalio mėn., adresu: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/selected-issues>

Informacija apie *Metinės ataskaitos* dokumentus, pranešimus spaudai, paslaugas ir renginius bus paskelbta 2008 m. lapkričio 6 d. 10.00 val. Vidurio Europos laiku adresu: <http://www.emcdda.europa.eu/events/2008/annual-report>